

AKROPOLITANEC

ZA BOLJŠEGA ČLOVEKA IN BOLJŠI SVET

MIR IN DOBRA VOLJA

CARL SAGAN

KOLIKO ZVEZD JE
V VESOLJU?

www.akropola.org

FILOZOFIJA

KULTURA

PROSTOVOLJSTVO

AKROPOLITANEC

DECEMBER 2025 | ŠT. 118

NOVA AKROPOLA | kulturno društvo
www.akropola.org

Wolfova 8, 1000 Ljubljana
070 601 651, 059 78 02 11
info@akropola.org

Tyrševa 7, 2000 Maribor
040 709 955
maribor@akropola.org

Odpiralni čas:
ponedeljek–četrtek 18.00–22.00

Ime revije: *Akropolitanec*
Založnik: Kulturno društvo Nova Akropola, Wolfova 8, Ljubljana
Odgovorni urednik: Stjepan Palajsa
Uredništvo: Andrej Praček, *urednik*, Nija Androjna, *grafično oblikovanje*, Barbara Krasnik, *prevodi*
Leto, mesec in številka izdaje: december 2025, št. 118, mesečnik
Kontaktne podatki:
akropolitanec@akropola.org
ISSN 3023-9486

B E S E D A U R E D N I K A

Vesolje je urejeno ... Naj tudi naše življenje postane takšno.

Vendar pri svojih prizadevanjih nikakor ne smemo pozabiti, da življenja ni mogoče urediti zgolj samega zase, ne da bi upoštevali dogajanje v okolju. Posameznik je namreč vpet v mrežo odnosov, okoliščin in ritmov, ki ga presegajo. Zato iščemo edini možni red – tistega, ki je podrejen kozmičnemu redu.

Narava je namreč izjemno urejena. Vzdržujejo jo zakoni, ki so morda neizprosni, a v svojem izražanju dinamični. So kakor glasba v ozadju, mi pa plesalci v dvorani življenja. Če se naučimo slediti njenemu ritmu in se uskladiti s soplesalci, se lahko izognemo stopanju po prstih, zaletavanju in drugim bolečim korakom. Naše življenje bi tako začelo odražati kozmični red ter postalo polno, lepo in smiselno usmerjeno. A žal je malo posameznikov, ki se zmorejo dvigniti do "področja zakonov", jih razumeti in jih nato poustvarjati v človeškem svetu.

Dvigniti se, pravim, ker vse prihaja od zgoraj – z neba, oziroma iz vesolja. Zemlja je del univerzuma in prejema vplive iz svojega kozmičnega okolja. Te vplive čutimo tudi mi, ki jo naseljujemo.

Glasba sfer, kot jo je imenoval Pitagora, se izraža skozi nekakšne kozmične ritme. Ni nujno, da se je nanašal dobesedno na slišne frekvence, temveč prej na nam slabo poznane impulze z izmenjujočimi se vplivi.

Tokovi teh moči, kakor vetrovi, prihajajo do nas in nas s svojo "melodijo" zibajo skozi življenje. Če jih ne upoštevamo, nas spodnašajo, kar povzroča nalete, odtekanje energije in nenazadnje upočasnitev. Če pa jih ozavestimo in se naučimo "plesati", pridobimo na eleganci in učinkovitosti.

Kot pri drugih plesih je tudi tukaj treba začeti z osnovnimi koraki. Najosnovnejši principi so hkrati najmočnejši in prihajajo od "utripa" Sonca, ki je kakor boben nebeškega orkestra. Zato ljudje že od nekdaj posebno pozornost namenjamo ciklom te zvezde.

Ni težko ugotoviti, da teoretičen pristop ne zadošča. Ni isto poslušati glasbo zunaj sebe ali plesati ob glasbi, ki teče skozi nas. Z močjo določenega trenutka se je namreč treba zlit, da bi energija naših stremljenj postala okrepljena.

V TEJ ŠTEVILKI:

- DRUŽBA: 5
MIR IN DOBRA VOLJA
- SIMBOLIZEM: 8
ZIMA ~ NAVDIH ZA NOTRANJE POTOVANJE
- OSEBNOSTI: 9
CARL SAGAN ~ SIMBOL SODOBNE ZNANOSTI
- ZANIMIVOSTI: 11
KOLIKO ZVEZD JE V VESOLJU?
- ARHEOLOŠKA DEDIŠČINA: 12
ŠEMPETER: GRIFON S KANTAROSOM
- ZGODBA: 13
TEŽA SNEŽINKE
- HUMOR 14

V ta namen se uporabljajo obredi. Obred omogoča sinhronizacijo naše zavesti z nebom in s tem hierofanijo – sestop energij neba v profani svet, v katerem živimo.

Morda se ta vloga obredov zdi nenavadna, verjetno zato, ker smo jo v veliki meri opustili. Res je tudi, da so številni obredi skozi čas razvodeneli, vendar to še ne pomeni, da jim njihove prvotne funkcije ni mogoče povrniti.

Po drugi strani pa nam obredi niti niso tako tuji, kot se zdi. Naša življenja so jih polna: od manjših, kot sta jutranje pitje kave ali večerno umivanje zob, do večjih, kot so rojstnodnevna praznovanja, religijski obredi ali državne proslave. Izvajamo jih, ker nam nekaj pomenijo. So načini usmerjanja zavesti v tisto, kar je pomembno za ohranjanje in intenziviranje življenja.

Sami po sebi, kot mehanska opravila, nimajo posebne vrednosti. Z ustrežno pozornostjo pa se ob njih zavest usmeri in lahko pride do preboja. Ojačitev naše notranje moči omogoči preskok zavesti, prodor skozi lupine praktičnega razuma v jedro samega principa. Obred tako rodi ceremonijo – intimno doživetje, prodor v sveto.

Pravijo, da za vsako dejanje obstajata pravi čas in pravi kraj. V našem kontekstu to pomeni sveti čas in sveti prostor. Ne kot številka na koledarju ali oznaka na hišni tablici, temveč kot časovna in prostorska koordinata vrtinca določene moči – sidija, kot so ga poimenovali vedski modreci – kateremu se lahko pridružimo. To pa je mogoče le aktivno in s polno zavestjo.

Ta princip lahko delno primerjamo z vožnjo sodobnega električnega kolesa: ko pritismo na pedal, se moči nog pridruži moč elektromotorja. Kolesar, ki je že sam dejaven, lahko tako potuje učinkoviteje.

Sedaj vstopamo v čas božiča oziroma zimskega solsticija – v čas velikega preobrata na nebu. To je poseben trenutek in vredno ga je doživeti intenzivno. Imamo različne običaje – družinske, religijske ali osebne. Ni toliko pomembno, kaj počnemo, pomembno je, da je to nekaj posebnega in da smo v tem trenutku tudi sami drugačni. Pripravimo se. Tako bomo lahko v sebi našli in zanetili nov plamen, prebudili spečo moč. To je treba storiti zdaj, kajti sledi nov krog, v katerem se bodo prebujeni potenciali lahko razvijali.

Andrej Praček, *urednik*

Tečaj praktične FILOZOFIJE

FILOZOFIJA KOT NAČIN ŽIVLJENJA

[HTTPS://AKROPOLA.ORG/TECAJ-PRAKTICNE-FILOZOFIJE/](https://akropola.org/tecaj-prakticne-filozofije/)

ZAČETEK TEČAJA:

TOREK, 20. 1. 2026, OB 19.00 – WOLFOVA 8, LJUBLJANA
ČETRTEK, 19. 2. 2026, OB 17.00 – TYRŠEVA 7, MARIBOR

TEČAJ OBSEGA 9 PREDAVANJ IN SE ODVIJA ENKRAT TEDENSKO OB ISTEM TERMINU, V TRAJANJU DVEH ŠOLSКИH UR.

NOVA AKROPOLA SLOVENIJA

VAM ŽELI LEPE PRAZNIKE
IN SREČNO NOVO LETO

Če želiš kam priti, moraš hoditi.

Za nami so dnevi, ki so minili hitro, in tisti, ki so minili počasi; dnevi smeha in dnevi solz; dnevi z dobrim začetkom in slabim koncem ter čudoviti dnevi, ki so se začeli neobetavno. Kljub vsej raznolikosti so si vsi dnevi enaki po priložnosti za razvoj, ki jo prinašajo.

V življenju nikoli ne stopimo dvakrat v isto reko in nikdar ne doživimo dveh enakih dni. Današnji dan je unikatna priložnost, ki te obdari z možnostjo napredka. Če bi preteklo leto vsako priložnost izkoristili in iz nje iztisnili vsaj en korak, bi danes stali tristopetinsdeset korakov bližje našemu smotru, cilju, ki ga čutimo v sebi.

Ne jočimo za zahajajočim soncem, temveč se veselimo pridobljenih izkušenj in usmerimo iskrive oči v novo, ki se na obzorju poraja. Z odločnimi koraki zakorakajmo v vsak dan novega leta, da bomo ob naslednjem prihodu veseli, ko bomo pogled ponovno uprli na prehojeno pot.

MIR IN DOBRA VOLJA

NILAKANTA SRI RAM

Božič, 25. decembra, je dan, ki je v večjem delu sveta še posebej posvečen miru in dobri volji. Besedi mir in dobra volja označujeta stanji, ki sta neločljivi drug od drugega. Ne le zato, ker tam, kjer je dobra volja, ni konflikta in je zato mir, ampak tudi zato, ker lahko človek doživi mir le, če v sebi nosi dobro voljo.

Vsakdo si želi občutiti mir, biti srečen in v harmoniji, vendar to stanje ne more priti z blagoslovom nobene druge osebe, če v svojem srcu nimamo čim več dobre volje. To je pravzaprav resnica, ki se skriva za pregovorom: *"Mir ljudem dobre volje."*

Včasih se postavlja vprašanje, ali ne bi morali biti z dobro voljo obsuti vsi, tako dobri kot slabi. Slabi jo potrebujejo bolj kot dobri. Kateri je pravi način?

Dobroto moramo izžarevati vsem, brez razlikovanja ali tehtanja. Kaj pa je dobrota? To zahteva globok razmislek.

V vsakem moškem in ženski je jedro dobrega in vse, kar prispeva k njenemu naravnemu izražanju in širjenju, je najboljša možna pomoč. To jedro ali središče po hindujski in drugih filozofijah predstavlja večni del človeka, božansko v njem. Izraža se v lepoti in v svoji samouresničitvi doživi najpopolnejšo blaženost. To načelo je tudi v nas in je edina pot, po kateri lahko pride čisto znanje, bodisi subjektivnega bodisi objektivnega sveta. Če lahko izžarevamo vplive, ki spodbujajo izražanje te naravne lepote, čistega znanja in prirojene dobrohotnosti, delamo dobro drugim. Prvi korak k temu izžarevanju oziroma k primarnemu procesu v njem je občutek, podoben hrepenenju, občutek iskrene dobre volje do drugih.

**ČE SMO LAHKO NAPOLNJNI Z DOBRO VOLJO DO VSEH,
BREZ OMEJITEV ALI ZADRŽKOV, BOMO NARAVNO NAŠLI MIR.**

Želeti, ali delati dobro drugim, v drugih budi dobro in pusti zlo, če v njih sploh obstaja, nedotaknjeno. Mir ne more prebivati v umu, polnem slabe volje, pa naj si to še tako močno želimo. Če pa smo lahko napolnjeni z dobro voljo do vseh, brez omejitev ali zadržkov, bomo naravno našli mir, ki je stanje notranjega ravnovesja, občutek notranje harmonije, neodvisen od zunanjih okoliščin. Tudi tistim, v katerih se zlo najbolj izrazito kaže, lahko le s pomočjo elementov dobrega, ki morda prebivajo ali so skriti v njih, prenesemo blagoslov miru. V vsakem človeku, ki dela zlo in je zloben, čaka skrito bitje dobre volje, ki mu lahko pošljemo blagoslov miru. Želimo mir vsem, toda po naravi stvari lahko mir doseže le boljši del njih. Nižji jaz lahko najde mir le, ko se združi z višjim in postane njegov odsev, oziroma z drugimi besedami, postane dovzeten in sposoben dobrega.

ALI LAHKO OBSTAJA PRAVA LJUBEZEN, V KATERI NI VOLJE ZA DOBRO DRUGEGA?

Ne gre za to, da drugim odrekamo mir, ampak da lahko mir prebiva v naših srcih le, ko smo v pozitivnem stanju dobre volje.

Brez miru v srcih ljudi so kaos, konflikti in umori neizogiben izid. Vsi upamo na dobo čistega in čudovitega miru, ki bo dolgo vladal celemu svetu, vendar takšnega miru ni mogoče vzpostaviti, če ni miru v srcih ljudi. To je zagotovo zelo praktična stvar, ki jo je treba razumeti.

Beseda *ljubezen* se običajno šteje za močnejšo od besedne zveze *dobra volja*, ki velja za običajen občutek. Beseda *ljubezen* se žal zlorablja, medtem ko *dobra volja* še ni razvrednotena. Ali lahko obstaja prava *ljubezen*, v kateri ni volje za dobro drugega? Če preučimo stanje čiste *ljubezni*, bomo videli, da gre za dobrohotno *ljubezen*, ki se ne želi vsiljevati, ki drugemu daje enako stopnjo svobode, kot si jo želi sam. To je *ljubezen*, ki se ukvarja s srečo in izpolnitvijo drugega posameznika. Ko izkusimo takšno *ljubezen*, se ta pravzaprav ne razlikuje od volje, ki želi dobro drugemu. Volje, katere cilj, njeno bistvo je tisto, kar je dobro za drugega.

Ko govorimo o tem, kaj je dobro za drugega, to pogosto ločimo od tega, kaj je dobro za nas. Zelo težko je opredeliti in odkriti, kaj je dobro, kaj je dobrot ali kaj je najvišje Dobro.

Začeti moramo v lastnem izhodišču. Osnovno dobro, kot si ga nagonsko predstavljamo zase, zreduciramo na osnovne dele – ti deli pa morajo veljati tudi za druge. Iščem svobodo, želim si srečo. To so torej elementi dobrega za druge ljudi. Želim izraziti tisto, kar je v meni najboljše; druga oseba potrebuje pomoč ali priložnost, da izrazi tisto, kar je v njej najboljše. Če se to ne uresniči in izrazi v naših odnosih in stališču do drugih, obstaja temeljno pomanjkanje. Lahko govorimo o tem, kaj je dobro za drugo osebo, vendar tam, kjer obstajata korist ali užitek na račun drugega, ni resnične dobre volje.

Koliko si v resnici želimo odpraviti razlike in tisto, kar nas ločuje, kar obstaja med nami in drugimi v našem vsakdanjem življenju? Ali imam en standard zase in drugega za druge? Želim si udobja, počitka, dobre hrane, živeti v lepem domu, biti obkrožen z ljubeznijo in imeti nekoga, ki vedno skrbi za moje potrebe. Toda ko pomislimo na drugo osebo, ali na

enak način razmišljamo o dobrem zanjo? Lahko bi rekli, da je enakovredno razmišljanje o dobrem za druge nasvet za dosego popolnosti. Ali pa bomo vsaj spoznali, kako daleč smo od pravega merila, od pravega načina življenja.

Svet potrebuje mir, glavni pogoj za mir pa je dobra volja. Potrebna je med pripadniki različnih narodov, med pripadniki različnih verstev, saj se narodnost in vera, čeprav močno vplivata na nas, nahajta zunaj življenja človeka, ki se želi izraziti na različne načine. Te oblike se medsebojno dopolnjujejo kot barve spektra, ki skupaj tvorijo belo svetlobo. To skupno življenje je v svojem bistvu božansko in njegova narava, ki je zavita v tančico materije, se bo nekega dne razkrila v vsakem človeškem sinu, namesto da bi bila zasenčena in skrita, kot je danes.

**KO JE LJUBEZEN POPOLNA V VSEM,
JE LJUBLJENI PRISOTEN POVSOD.
VSE ZAVESTI SO ODSEVI ENE ZAVESTI,
VSA ŽIVLJENJA SO IZRAZI ENEGA ŽIVLJENJA.**

Začetek tega razodetja je simbolično rojstvo Kristusa, ki po biblijskem mitu prestane različne preizkušnje in napade, preden pride v svoje kraljestvo in zavlada srcem ljudi. Legenda o Sri Krišni v Indiji je zelo podobna. Velja za utelešenje božanskosti v svoji drugi osebi ali Sinu. Ti dogodki v življenju Odrešenika ponazarjajo dejstvo, da se mora posameznik, tudi ko se to božansko načelo manifestira v njem, boriti s silami svoje nižje ali materialne narave, ki se jim navadno podreja. Vendar se boj na koncu konča z zmago višjega nad nižjim.

Temeljni vzrok trpljenja na svetu je občutek ločenosti. Jaz v nas je najbolj zadušljiva ječa in priti mora dan, ko se bo ta omejitev končala. Ljubezen je edina sila, ki nas lahko dvigne iz te ločenosti. Ko se človek zaljubi, druga oseba začasno postane središče njegovega božanskega zanimanja. V svetu dualnosti, kjer obstajata jaz in ti, ko občutek jaza izgine, ostane le ti. Vendar ni samo en ti, obstaja jih nešteto. V stanju duhovne ali univerzalne ljubezni so vse druge osebe le ena oseba, predmet ljubezni. Zavest, osvobojena navezanosti, se lahko osredotoči kamor koli znotraj kroga svoje neskončnosti.

Za vsakega od nas ne obstaja samo eno središče, temveč je nešteto središč. Vsi ti-ji se (ko iluzija jaza izgine) vidijo kot odsevi enega ti. Ko je ljubezen popolna v vsem, je ljubljeni prisoten povsod. Vse zavesti so odsevi ene zavesti, vsa življenja so izrazi enega življenja. Rojstvo te zavesti enosti je rojstvo Kristusa v vsakem od nas, enosti, ki se lahko osredotoči kamor koli kot središče katerega koli od neštetih krogov.

Ko se ta zavest rodi v nas in premaga odpor in napade sil, ki pripadajo temnemu delu naše narave, mora rasti, dokler se vse v tej naravi ne preobrazi z njeno močjo. Takrat se bo izpolnila zapoved: *"Bodite popolni, kakor je popoln vaš nebeški Oče."* 🙏

ZIMA

– NAVDIH ZA NOTRANJE POTOVANJE

ANAND BASKARAN

ZIMA JE TU!

Po celotni severni polobli se je začela zima. Iz omar vlečemo topla oblačila, v zraku je čutiti hlad. V mnogih drugih državah sveta so zime ostrejšje in za premagovanje mraza je potrebnih veliko več ukrepov. V večji ali manjši meri je zima čas, ko se moramo potruditi za ohranitev toplote. Za filozofa pa zima dobi globlji pomen, ki presega zgolj telesno raven.

CIKLI V NARAVI

Za pesnika, umetnika, znanstvenika in ljubitelje narave je Narava velika muza – v njenem naročju najdejo navdih in uteho. Tudi filozof se obrača k naravi po navdih in globlje razumevanje resničnosti. Pozorno opazovanje narave, skupaj z globokim razumevanjem, da je človek del narave in ne ločen od nje, skriva številne ključne za bolj smiselno in harmonično življenje.

POMEN ZIME

Značilni zimski mraz zaznamuje določeno otrplost, upočasnitev gibanja v vsej naravi. To nas spominja, da tudi sami upočasnimo tempo svojih hektičnih življenj ter se ustavimo, zadihamo in se zazremo vase. Zima je čas obračanja navznoter – vzpostavljanja notranje tišine in miru, ki omogočata globljo introspekcijo. Upočasnitev gibanja se kaže tudi navzven, vendar je ne smemo zamenjevati s pasivnostjo ali odtujenostjo. Semena, posejana jeseni, vzklijejo spomladi; pozimi se zdijo očem nedejavna, a pod zemljo vre življenje, saj korenine prodirajo globlje. Tišina in globoka introspekcija zime sta način, kako okrepiti svoje korenine, povezavo s seboj in z vrednotami, ki so v središču našega življenja. Zima je čas, da razjasnimo in okrepimo bistveno, ga ločimo od površinskega ter opustimo navade, vzorce in težnje, ki nam ne služijo več pri osebni rasti ali izboljšanju sveta okoli nas.

Kolikor globoke in močne razvijemo korenine jasnosti in introspekcije pozimi, toliko bolj živahen in poln bo razcvet in izraz v pomladi, ki sledi.

SOL INVICTUS

V globini zime, 21. decembra, nastopi zimski solsticij. To je trenutek vrhunca letnega cikla, najdaljša noč v letu, metaforično vrhunec teme. Beseda solsticij izhaja iz latinskih sol (sonce) in stit- (ustaviti se, statično). Zakaj to poimenovanje? Okoli solsticija se navidezna pot Sonca po nebu (njegova višina opoldne) za nekaj dni skoraj ne spreminja. Sonce doseže skrajno severno lego in nato spremeni smer. Starodavni opazovalci so to zaznali kot zaustavitev gibanja Sonca. Sonce navidezno miruje, preden se začne dan spet daljšati. Poetično bi lahko rekli, da zbira moč, preden se upre temi. Zato so stari Rimljani 25. decembra praznovali dan rojstva "Nepremagljivega Sonca", "Sol Invictus". Podobno je bilo tudi pri številnih drugih starodavnih kulturah. Ta ideja nas spominja, da ne glede na to, kako zahtevni so trenutni izzivi, sonca tema nikoli zares ne premaga. Svetloba vedno prevlada. Naj bo to priložnost za vse nas, da se poglobimo vase in zgradimo notranjo moč, ki nam bo omogočila močan odziv resnice, lepote in dobrega na izzive, s katerimi se soočamo. 🙏

CARL SAGAN

– SIMBOL SODOBNE ZNANOSTI

STJEPAN PALAJSA

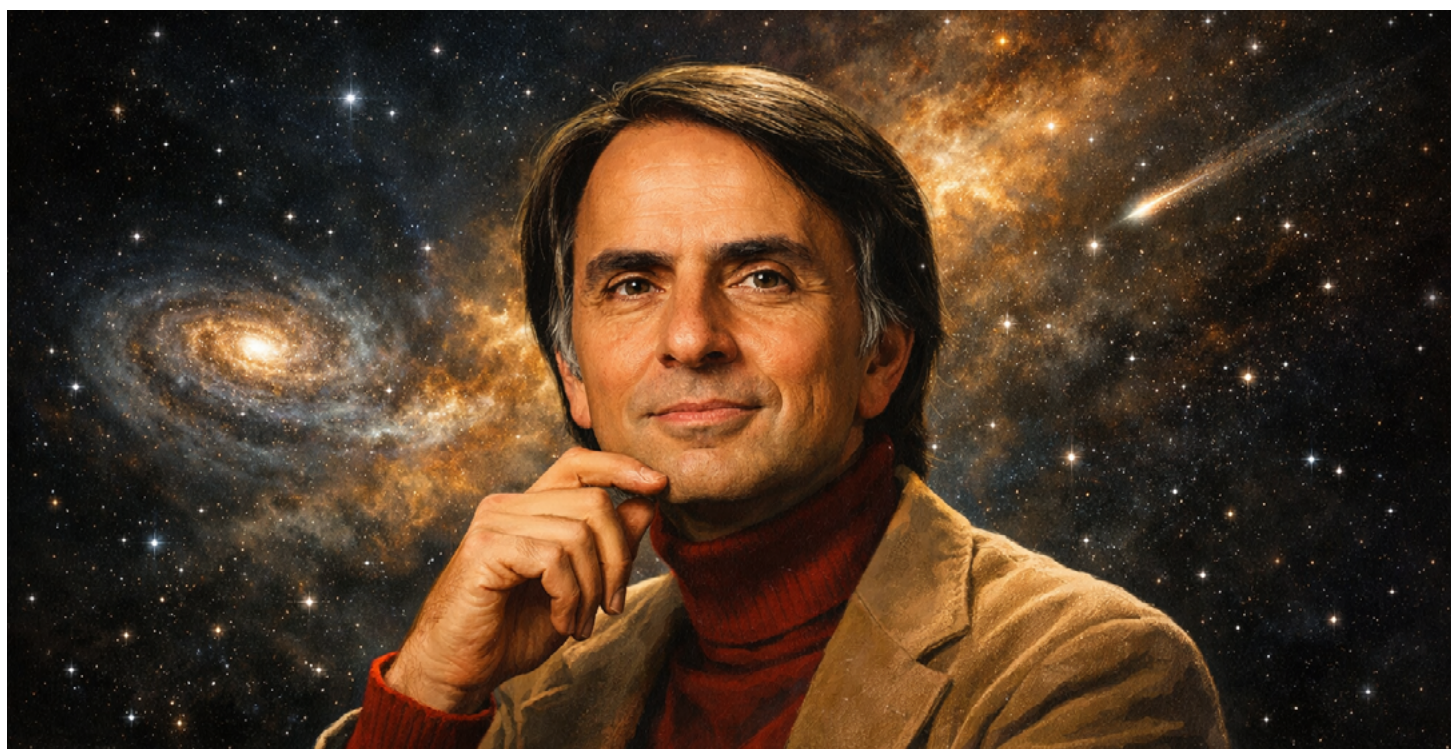
Carl Sagan, ameriški astronom, astrofizik in kozmolog, ni zapisan v spomin le po svojih znanstvenih prispevkih, temveč tudi po izjemni sposobnosti, da je znanost javnosti predstavil kot nekaj vzvišenega, navdihujočega in dostopnega. Njegovo življenje in delo sta primer, kako se lahko znanstvenik preoblikuje v globalni simbol na področju znanosti. S svojimi javnimi nastopi, knjigami in televizijskimi serijami je postal promotor znanstvenega pogleda na svet.

POPULARIZACIJA ZNANOSTI IN HUMANIZMA

Za Sagana znanost ni bila zgolj poklic – bila je poslanstvo. Verjel je, da lahko človeštvo preživi in napreduje le, če razvije znanstveno mišljenje, kritični duh in občutek enotnosti. Njegov znameniti stavek "*Narejeni smo iz zvezdnega prahu*" še danes odmeva kot manifest: ljudje nismo ločeni od vesolja, temveč smo njegovi otroci. S tem sporočilom je Sagan širil

idejo, da zavedanje kozmičnega izvora človeštva vodi tudi v moralno odgovornost. V knjigi *The Demon-Haunted World* je odkrito napadel vraževerje in psevdoznanost ter opozarjal, da se brez kritičnega mišljenja civilizacija lahko začne pomikati nazaj. Posebej močan promocijski učinek je imela fotografija Zemlje, ki jo je leta 1990 posnela sonda Voyager 1 in jo je Sagan poimenoval "*Bleda modra pika*". Ta drobna modra točka, izgubljena v kozmični temi, je postala vizualna metafora človeške krhkosti in skupne usode – skoraj upodobitev humanizma, ki še danes kroži po internetu in učilnicah po vsem svetu.

**"NAREJENI SMO IZ ZVEZDNEGA PRAHU"
LJUDJE NISMO LOČENI OD VESOLJA,
TEMVEČ SMO NJEGOVI OTROCI.**

JAVNA PODOBA CARLA SAGANA

Eden od razlogov za Saganovo prepoznavnost je bil v tem, da je znal oblikovati lastno javno podobo. Njegov miren glas, značilen nasmeh in vedno urejen, prepoznaven videz so ga naredili skoraj za logotip znanosti. Znana fraza "*billions and billions*" (milijarde in milijarde), ki jo je javnost povezovala z njim, je delovala kot slogan. Čeprav je sam priznal, da tega izraza nikoli dobesedno ni uporabljal, ga je sprejel kot del svoje podobe in celo izdal knjigo s tem naslovom. Njegov največji promocijski projekt je bila serija *Cosmos: A Personal Voyage* iz leta 1980. Predvajali so jo v več kot 60 državah, postala je najbolj gledana znanstvena serija vseh časov in Sagan spremenila v obraz astronomije. V njej ni bil le pripovedovalec, temveč karizmatični vodnik, ki je gledalce vodil od zvezd do atomov ter znanost prepletal s filozofijo in poezijo. Knjige, kot so *Cosmos*, *Pale Blue Dot* in *Contact*, so njegov status še utrdile, saj so postale uspešnice, ki so hkrati širile znanstveno misel in krepile njegov javni ugled.

**"BREZ KRITIČNEGA MIŠLJENJA SE CIVILIZACIJA
LAHKO ZAČNE POMIKATI NAZAJ."**

ZANIMIVOSTI, KI RAZKRIVAJO NJEGOVO PRILJUBLJENOST

Sagan ni bil zaprt v akademski svet. Pogosto je gostoval v priljubljenih televizijskih oddajah, zlasti v oddaji Johnnija Carsona, kjer je o vesolju govoril milijonom gledalcev z lahkotnostjo in toplino, kot bi šlo za vsakdanje teme.

Njegov roman *Contact* (1985) je bil pozneje prirejen v film, lik znanstvenice Ellie Arroway pa je bil oblikovan po njegovih idejah in osebnosti. Postal je tudi del popularne kulture – imitirali so ga v oddaji *Saturday Night Live*, citirali v pesmih in celo uporabljali v oglasih – redek primer znanstvenika, ki je vstopil v svet pop ikonografije.

ZVEZDA MED ZNANSTVENIKI

Zapuščina Carla Sagana daleč presega njegovo akademsko delo. Pokazal je, da lahko znanstvenik postane globalni simbol, nekdo, ki združuje avtoriteto znanja s privlačnostjo javne osebnosti. Njegova promocija znanosti in humanizma ter sposobnost, da je znanstvena dejstva preoblikoval v poetične podobe, so pustili trajen pečat. Cele generacije novih popularizatorjev znanosti, od Neila de Grassa Tysona naprej, priznavajo, da so navdih našli prav v njem. Carl Sagan ostaja še danes zvezda med znanstveniki – svetilnik, ki nas opominja, da smo otroci zvezd in da je naša prihodnost odvisna od naše sposobnosti razumeti vesolje. 🌌

KOLIKO ZVEZD JE V VESOLJU?

Ste se kdaj vprašali, koliko zvezd sploh obstaja v vesolju? Če ne, je tukaj približna ocena, ki vas utegne presenetiti.

Astronomi ocenjujejo, da je v vesolju med 2×10^{24} in 1×10^{25} zvezd. To je število s 24 oz. 25 ničlami. A bodimo iskreni – tako ogromne številke so tako abstraktne, da same po sebi težko pomenijo kaj oprijemljivega.

Zato poskusimo drugače.

Predstavljajmo si nekaj bolj konkretnega ... na primer zrno peska. Kaj mislite, česa je več: zvezd na nebu ali zrn peska v Sahari? Zveni kot zavajajoče vprašanje, kajne? Zdi se skoraj nemogoče, da bi karkoli preseglo količino peska v puščavi.

Pa vendar so znanstveniki ocenili, da vse plaže in puščave na Zemlji skupaj vsebujejo približno med $7,5 \times 10^{18}$ in 1×10^{20} zrn peska.

In sedaj sledi najbolj osupljiv del: da bi dosegli število zvezd, bi potrebovali vsaj 10.000 Zemlji podobnih planetov, vsakega s svojimi puščavami in plažami, polnimi peska.

KAR JE VIDNO, NI VSE!

Nadaljujmo z zanimivimi dejstvi ...

Čeprav znanost še vedno ne razume številnih skrivnosti vesolja, trenutne teorije razkrivajo nekaj resnično osupljivega: vse te neštete zvezde – ogromne ognjene krogle iz snovi – predstavljajo le približno 0,5 % celotnega vesolja.

Skupaj s kozmičnim prahom in plini zvezde tvorijo t. i. vidno vesolje, ki predstavlja le okoli 5 % vsega, kar obstaja.

Preostalih 95 % predstavlja tisto, česar ne moremo videti – skrivnostna temna snov in še bolj zagonetna temna energija.

Na kratko:

- ~5 % – vidna snov
- ~0,5 % – zvezde in galaksije
- ~4,5 % – kozmični prah in plini
- ~27 % – temna snov
- ~68 % – temna energija

Že ko si to samo poskusimo predstavljati, se možgani začnejo pritoževati. 🤖

RIMSKA NEKROPOLA V ŠEMPETRU

V SAVINJSKI DOLINI STOJI EDEN NAJDRAGOCENEJŠIH ANTIČNIH SPOMENIKOV EVROPE – RIMSKA NEKROPOLA V ŠEMPETRU. ČEPRAV JO UMETNOSTNI ZGODOVINARJI OPISUJEJO KOT "NAJLEPŠO NEKROPOLO ZUNAJ APENINSKEGA POLOTOKA", OSTAJA V SLOVENSKI ZAVESTI SKORAJ NEOPAŽENA.

Predstavitev motiva:

GRIFON S KANTAROSOM

Med pogostimi motivi na rimskih nagrobnikih najdemo grifona s kantarosom – podobo, ki ima globlji pomen od zgolj dekoracije.

Grifon je mitološko bitje z orlovsko glavo in krili ter levjim telesom. V antični simboliki predstavlja stražarja praga, varuha prehoda med svetovi, bitje, ki povezuje zemeljsko moč (lev) z nebeško jasnostjo (orel).

Grifoni so pogosto upodobljeni ob prehodnih vratih, prestolih in svetih krajih.

Kantaros, ki ga drži ali varuje, pa ni navadna posoda. Gre za sveti kelih — posodo duše. V njej se simbolno zbira kakovost življenja, ne njegova količina. To je notranji kelih človeka, s katerim ne gre pred ljudi, temveč pred bogove.

Zato prizor grifona s kantarosom pomeni, da je duša prišla do praga. Tu ne veljajo več telo, čast, ime ali moč. Grifon varuje, da čez gre samo tisto, kar je v kantaros položeno čisto, plemenito in resnično.

Rimljani so s tem prizorom hoteli povedati: "Živel si — toda s čim si napolnil svoj kantaros, svojo posodo duše?"

Ni vprašanje, kaj si imel. Je vprašanje, kaj si postal. Grifon ne varuje groba — varuje resnico duše. To ni motiv smrti. To je opomin dostojanstva. 🏛️

ARHEOLOŠKA REPLIKA RELIEFA IZ ŠEMPETRA:
DVA GRIFONA S KANTAROSI.

TEŽA SNEŽINKE

»Povej mi, koliko tehta snežinka?« je vprašala mala sinica golobico.

»Nič,« je odgovorila.

»Potem ti moram povedati zgodbo,« je rekla sinica.

»Sedela sem na veji jelke, bliže deblu, ko je začelo snežiti. Ni bil snežni vihar, temveč tiho, sanjavo sneženje, brez naglice. Ker nisem imela kaj početi, sem začela šteti snežinke, ki so padale na veje in iglice mojega drevesa. Prišla sem do tri tisoč sedemsto ene snežinke. Ko je padla tri tisoč sedemsto druga snežinka — tista, za katero praviš, da ne tehta nič — se je veja zlomila.«

Ko je končala pripoved, je mala sinica odletela. Golobica, ki je bila od nekdaj simbol miru, je o zgodbi dolgo razmišljala in si nazadnje rekla:

»Kdor misli, da njegov tihi glas ni pomemben za mir na svetu, je morda ravno tisti, čigar glas je odločilen.«

HUMOR

V RAZMISLEK ...

PREDAVANJI V JANUARJU

PREDAVANJE
MANDALA
IN POT INDIVIDUACIJE
16. 1. OB 18.00, WOLFOVA 8, LJUBLJANA

PREDAVANJE
BOJ S PODZAVESTJO
ASTROLOŠKI SIMBOLIZEM MITA O ODISEJU
22. 1. OB 17.00, TYRŠEVA 7, MARIBOR

"MIR LJUDEM DOBRE VOLJE."

(LUKA 2,14)